

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Zprávy a jubilea

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 13 (1968), No. 2, 117--118

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/137239>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1968

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY A JUBILEA

SEMINÁŘ O FYZICE, TECHNICE A APLIKACÍCH ULTRAVYSOKÉHO VAKUA

V době od 2. do 7. října 1967 uspořádala fyzikální společnost Eötvöse Loranda (Eötvös Lorand Physical Society, Scientific Society for Telecommunication) Maďarské lidové republiky v Esztergomu v Maďarsku seminář o fyzice, technice a aplikacích ultravysokého vakua.

Semináře se zúčastnilo 111 účastníků z devíti zemí, a to z ČSSR 5, Francie 2, NDR 17, NSR 2, MLR 72, Polska 6, Rumunsko 2, SSSR 2. Na semináři bylo předneseno celkem 36 referátů, které se zabývaly těmito obory fyziky, techniky a aplikací ultravysokého vakua: získávání nízkých a ultranízkých tlaků (difúzní vývěvy, sorpční vývěvy, iontové a iontově getrovací vývěvy a kryogenní vývěvy), měření nízkých tlaků (ionizační manometry, použití a studium modulace podle Redheada, ionizační manometr podle J. Groszkowského, výbojový manometr „PICOLOG“), povrchové procesy (adsorpce a tepelná desorpce na kovech a polovodičích GaAs, problémy odplyňování), parciální tlaky (měření a studium na omegatronu a kvadrupolovém spektrometru, vliv provozu horkého žhavicího vlákna ionizačního manometru na složení zbytkové atmosféry, čerpání molekulovými sítí a složení čerpané směsi), autoemise (studium fluktuací autoemise a studium autoemisního elektronového projektoru), technologie (vakuový skleněný rozebíratelný spoj těsněný indiem s možností odplyňování, studium ultravysokovakuové aparatury — výrobek VEB Hochvakuum Dresden).

Seminář byl uspořádán do dvou částí tak, že vždy v dopoledním zasedání byly předneseny souborné referáty a v odpoledním pak původní práce. Souborné referáty se týkaly těchto oborů: povrchové procesy (*D. A. Degras* — jevy spojené s adsorpcí a desorpcí na kovech, částečně *Ch. Kleint* — adsorpční jevy v autoemisním projektoru), měření tlaků (*I. P. Valko* — analogie měření tlaku v akustice a vakuové technice, *G. Comsa* — fyzikální jevy související s měřením v UHV), parciální tlaky v *W. K. Huber* — měření parciálních tlaků ve vakuových systémech), getry (*C. Pisani*), autoemise (*Ch. Kleint* — fluktuace proudu při autoemisi), kryovývěvy (*H. Adam*), iontové vývěvy (*S. L. Rutheford*).

Většina referátů měla velmi dobrou úroveň a posluchači je sledovali s velkým zájmem, což se projevovalo v poměrně velmi rozsáhlých diskusích k původním pracím.

Všechny referáty byly do konce roku 1967 rozmnoženy a rozeslány zájemcům z řad účastníků.

Seminář byl velmi dobře organizačně zajištěn a probíhal ve velmi hezkém a srdečném prostředí. Je jisté na škodu, že se semináře v tak blízkém Esztergomu zúčastnilo tak málo účastníků z Československa. Všichni odjížděli s pocitem, že v Maďarsku se dobře starají o rozvoj vakuové fyziky, techniky a aplikací a je škoda, že se o tom nemohlo přesvědčit více účastníků z Československa.

Miloš Chvojka

PROFESOR SVITEK ŠESTĎESÁTROČNÝ

V plnej sviežosti telesných a duševných síl dožíva sa tohto roku šesťdesiatky prof. RNDr. Viktor SVITEK, pracovník katedry geometrie Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Narodil sa 22. apríla 1908 v Dohňanoch, v terajšom okrese Považská Bystrica. Hmotná situácia v rodine jeho otca - tesára, navyiac cez celé obdobie I. svetovej vojny od rodiny vzdialeného, nedovoľovala nadanému žiakovi pomýšľať na vyššie štúdium. Až v urovnanejších

povojnových pomeroch sa s oneskorením dostáva na reálku v Žiline, odkiaľ po úspešnom absolvovaní r. 1928 odchádza študovať matematiku a deskriptívnu geometriu na Prírodovedeckú fakultu Karlovej univerzity a na České vysoké učení technické do Prahy. Štúdium zdarne končí r. 1934, keď medzitým absolvoval aj trojročný kurz poštovacej matematiky. Stredoškolské a vysokoškolské roky sú u neho zároveň obdobím húževnatej práce na zabezpečenie vlastnej existencie; finančne bol v značnej miere odkázaný sám na seba.

Miesto stredoškolského profesora dostáva až po skončení dvojročnej vojenskej služby r. 1936. Odvtedy pôsobil na gymnáziách v Lučenci, Žiline a Bratislave, kde r. 1942 v odbore geometrie ako prvý na Slovensku nadobúda doktorát prírodných vied. Tu v r. 1943 vstupuje aj na dráhu vysokoškolského učiteľa, aby na nej zotrval dodnes. Najprv ako docent prednáša na prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity rad geometrických disciplín, po oslobodení v r. 1945 sa aj organizačne zasluguje o budovanie matematického ústavu univerzity, od r. 1947 až do r. 1953 ako mimoriadny Profesor na pedagogickej fakulte sa všestranne usiluje o materiálne a kádrové povznesenie katedry matematiky tejto fakulty. Za túto činnosť a neskoršiu spoluprácu s pedagogickými fakultami v Nitre a Trnave bol vyznamenaný pri 20. výročí založenia pedagogických fakúlt.

K najväčšiemu rozmachu tvorivej pedagogickej práce prof. Sviteka prichádza v rokoch 1953 až 1959 na Fakulte prírodných vied Vysokej školy pedagogickej v Bratislave, kde ako riadny profesor, prodekan a vedúci obetavého a zapáleného kolektívu katedry matematiky sa hlbokým osobným prínosom zaslúžil o výchovu veľkého počtu stredoškolských učiteľov matematiky a deskriptívnej geometrie. Prednáškové povinnosti pre riadnych poslucháčov, vysoko prekračujúce normu, sa mu ešte rozsiahlo rozmnožovali konzultáciami v strediskách diaľkového štúdia rozosiatych po celom Slovensku, i prednáškami v niektorých celoslovenských kurzoch. Popri tomto vysokom pracovnom zaťažení si nachádza čas aj pre spoluprácu s inými školami a fakultami (Nitra, Trnava), aj na verejnú prácu, aj na prípravu obsažných učebných textov. Od r. 1959 je prof. Svitek opäť na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského.

Najdôležitejším výsledkom práce prof. Sviteka ako vysokoškolského učiteľa je skutočnosť, že sa značnou osobnou mierou účastnil na výchove učiteľov, ktorí dnes pôsobia takmer na všetkých slovenských — a aj mnohých neslovenských — stredných a vysokých školách. Jeho práca sa však tým nevyčerpáva. Popri snahe dať svojim študentom do rúk prepotrebné učebné texty — a túto úlohu plnil napísaním piatich titulov, z ktorých niektoré sa dočkali opakovaných vydaní — venoval naďalej pozornosť vedeckým otázkam, ktoré ho zamestnávali už od čias jeho vysokoškolského štúdia. Hlavný jeho záujem patrila projektívnej geometrii, spočiatku najmä jej syntetickej stránke, na tento záujem celkom prirodzene vyústil pri niektorých problémoch v algebraickom spracovaní. Do tejto oblasti spadajú jeho práce o krivkách, plochách a ich aplikáciách. Okrem toho už vo svojej dizertačnej práci a tesne po nej sa zaoberal zobrazovacími metódami vo viacrozmerných priestoroch. Svoje dlhoročné skúsenosti z prednášania elementárnej geometrie zahrnul prof. Svitek do spracovania dvoch na seba nadväzujúcich monografií „Logické základy geometrie“ a „Modely geometrie“, ktoré vyjdú v krátkom čase. Okrem toho sa zúčastnil ako spoluautor na spracovaní celoštátnej učebnice geometrie pre pedagogické fakulty.

Neslobodno opomenúť verejnú prácu prof. Sviteka — či už je to jeho dlhoročné členstvo a účasť v rôznych výboroch Jednoty, či práca vo funkcii podpredsedu pedagogickej komisie v kabinete ministra školstva v rokoch 1955—57, alebo práca v komisii MsNV a v iných funkciách. Táto práca dotvára obraz prof. Sviteka ako človeka, ktorý sa živo zaujíma o život okolo seba a čínorodo sa účastní na spoločnom diele.

Vyznamenania a ocenenia, niekedy i zneuznanie práce prof. Sviteka nie sú pri jeho šesťdesiatke konečnou bilanciou. Prof. Svitek hodlá naďalej pokračovať s chuťou a obetavosťou v práci, ku ktorej ho privedla láska k matematike a učiteľskému povolaniu. Do mnohých ďalších rokov takejto práce mu želáme veľa zďaru a dobrého zdravia.

Ján Čížmár